

УДК 7.017.4:665.585.3]:[7.05:687.53
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-3-10>

Олена САВИЦЬКА,
orcid.org/0000-0003-0905-4243
аспірантка кафедри дизайну і технологій
Київського національного університету культури і мистецтв
(Київ, Україна) e.savitskaya1@gmail.com

ПРО ОСОБЛИВОСТІ КОЛЬОРОТИПІВ У ДИЗАЙНІ ЗАЧІСКИ

Колір в дизайні зачіски в контексті наукової проблематики є актуальною темою останніх десятиліть, що в силу її вузькоспрямованої специфіки, залишається недостатньо висвітленою в українському мистецтвознавстві. **Метою статті** є з'ясування специфіки роботи з волоссям, яке піддається фарбуванню, питома особливостей обрання варіантів кольорової гамми й інших нюансів, які належать до формотворення зачіски як сфери мистецтва дизайну. **Методами дослідження** є аналіз та синтез, історичний та компаративний підхід, типологічні побудовання за мистецтвознавчими критеріями естетики, гармонії та рівноваги на умовах раціональних знань. На основі комплексного аналізу положень теорії та історії дизайну конкретизується поняття кольоротипів, що є невід'ємним від творчої практики з оновлення або вдосконалення зовнішності людини шляхом застосування кольору. **Наукова новизна** роботи полягає в аналізі наукових даних із зазначеної проблематики, їх систематизація, відповідно до сучасних наукових мистецтвознавчих підходів, та підсумкове узагальнення; в зверненні до проблематики проєктування та здійснення дизайну зачіски на основі знань про кольоротипи як інструмент перукарського мистецтва. Розкриття даного питання сприяє більшій ефективності у проєктуванні зачіски як на теоретичному, так і практичному рівнях. **У висновках**, підсумовано, що основою дизайн-проєкту щодо створення зачіски є прагнення гармонійного поєднання кольору очей, шкіри та волосся, процесі, що розпочинається з визначення кольоротипу, тобто вивчення похідних природних кольорів клієнта. Такий крок забезпечує правильну стратегію дизайн-проєкту та його кінцевий результат. Зазначено, що розподіл кольоротипів за ознаками «Зима», «Літо», «Осінь», «Зима» ґрунтується на чіткому дотриманні відповідної кожному типу окремої палітри, де зимовому кольоротипу відповідають відтінки фарбувальної палітри з рінями глибини тону (РГТ) від 1 до 5 з холодним відтінками (для світлих – кольори з РГТ 6-10 ж холодних відтінків), літньому – використання для фарбування холодних відтінків з РГТ 6-10 (для затемнення РГТ 1-5 холодних відтінків), осінньому – фарб РГТ від 1 до 6 теплих відтінків (всвітлювання – фарби РГТ 6-10 теплих), весняному – (барвники РГТ 6-10 з теплим відтінком (для затемнення фарби з РГТ 1-5 з теплим відтінком). З'ясовано, що для гармонії кольорів у фарбуванні волосся варто дотримуватись «правила парності», коли «Зима» має перетікати в «Літо», «Літо» – в «Зиму», «Осінь» у «Весну», і, відповідно, «Весна» – в «Осінь». Зазначено, що володіння теорією кольоротипів є важливим інструментом у створенні образу або зміні іміджу. Визначення кольоротипу є обов'язковим вмінням у професійній практиці сучасного дизайнера зачіски, стиліста та іміджмейкера.

Ключові слова: дизайн, перукарське мистецтво, зачіска, колір, кольоротипи, рівень глибини тону (РГТ), колірне переважання.

Olena SAVITSKA,
orcid.org/0000-0003-0905-4243
Postgraduate at the Department of Technologies and Design
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine) e.savitskaya1@gmail.com

PECULIARITIES OF COLOR TYPES IN HAIRSTYLE DESIGN

Color has been a relevant topic of recent decades in the context of scientific matters in the hairstyle design, which remains insufficiently covered in Ukrainian art history due to its narrowly focused characteristic aspects. **The aim of the article** is to clarify the specifics of working with hair that can be dyed, in particular the specifics of choosing the color range and other components that are part of the hairstyles formation as a field of design art. **Methodology** of the research has been based on the analysis and synthesis, historical and comparative approaches, typological constructions according to the art history criteria of aesthetics, harmony and balance under the conditions of rational knowledge. The concept of color types, which is integral to the creative practice of a person's appearance modification or improvement through the use of color, has been specified on the basis of a comprehensive analysis of the principles of the theory and history of design. **Scientific novelty** of the research is primarily related to the analysis of the scientific data of the abovementioned subject matters, systematization and the final generalization of the subject matters in accordance with modern scientific and art-historical approaches; the study of the hairstyle design creation and implementation problems based on the knowledge about color types as a hairdressing art tool. The disclosure of the issue contributes to the greater

efficiency of hairstyle design at both the theoretical and practical levels. Summary. The aspiration of a harmonious combination of eye, skin and hair color in the process that begins with the color type determination, namely the study of the client's natural colors derivatives has been identified as the basis of the design project for a hairstyle creation. Such approach ensures the correct strategy of the design project and its final result. It has been claimed that the hair color level classification is based on "Winter", "Summer", "Autumn" and "Spring" color type characteristics. "Winter" is based on the clear observance of a separate palette corresponding to each color type, where the winter color type corresponds to the tones of the coloring palette with depth level (TDL) from 1 to 5 according to hair color level system with cold tones (for lighter hair color – use hair dye with TDL from 6 to 10 with cold tones), "Summer" – use for dyeing TDL from 6 to 10 with cold tones (to create more depth use hair dye with TDL from 1 to 5 with cold tones), "Autumn" – use for dyeing TDL from 1 to 6 with warm tones (for lighter hair color – TDL from 6 to 10 with warm tones), "Spring" – use for dyeing TDL from 6 to 10 with warm tones (to create more depth use hair dye with TDL from 1-5 with a warm tone). It has been found out that "parity rule", when "Winter" should flow into "Summer", "Summer" – into "Winter", "Autumn" – into "Spring", and, accordingly, "Spring" – in "Autumn", should be strictly followed for the colors harmony in the hair dyeing. The mastery of the color types theory has been indicated as an important tool in the creation or change of image. The ability to determine the color type is a mandatory skill in the professional practice of a modern hairdresser, stylist and image maker.

Key words: design, hairdressing art, hairstyle, color, color types, tone depth level (TDL), predominance of the color.

Постановка проблеми. Сучасний дизайнер зачіски в своєму арсеналі використовує значну кількість косметичних засобів по зміні структури волосся як довгострокової (засоби для завивання або вирівнювання), так і тимчасової (стайлінг) дії, а також догляду, відновлення, вирішення трихологічних проблем. Проте, чи не найсуттєвішими для роботи є косметичні засоби, які забезпечують зміну кольору волосся, адже колір є одним із провідних інструментів дизайну. Апробовані на показах сезонних колекцій будинків моди, на фестивалях з дизайну і стилю, конкурсах та чемпіонатах перукарського мистецтва, рекламних заходах косметичних компаній, вони спонукали появу та поширення нових колористичних рішень, технік і технологій. Зазначене поле дизайнерської практики викликає значний інтерес до його дослідження. Зокрема, робота з фарбою виявляє постійний професійний запит на аналіз зазначеного процесу, в тому числі щодо систематизації технік та технологій фарбування, а також колористичної системи.

Йдеться про завдання щодо визначення кольорової гами конкретної людини, що здійснюється за певним типом зовнішності. Ця система відома як «кольоротипи зовнішності». Її ввів у обіг Іоганес Іттен (Іттен, 2022:96) – швейцарський художник, дизайнер, теоретик мистецтва, психолог. Він керував Цюріхським текстильним училищем і Рітбергівським музеєм неєвропейського мистецтва. Викладач Баугауза (1919-1922), І.Іттен також був фундатором власної приватної художньої школи у Цюріху. У 50-ті рр. ним була оприлюднена ідея, що виникла на колористичному аналізі зовнішності людини. Основу склали спостереження художника за студентами художньої школи: при створенні картин, учні застосовували фарби, близькі їм за природнім кольірним типом. Спостерігаючи, що людина інтуїтивно обирає кольори, які знахо-

дяться в гармонії з її кольірним типом, виказуючи підсвідоме тяжіння до конкретної кольірної палітри, І.Іттен прийшов до висновку про існування чотирьох виразних кольоротипів людини. Символічно кожний кольірний тип був ідентифікований із порою року. Ця система активно використовується сучасними колористами, стилістами, дизайнерами при створенні індивідуального стилю в одязі, макіяжі, зачісці.

Основу формування системи кольоротипів складають такі «вихідні дані» як колір очей, вроджений колір волосся, тон шкіри. Кожна із кольірних палітр, що відповідає кольоротипам – «Зима», «Весна», «Літо», «Осінь», має конкретні ознаки. Найпростіший розподіл за принципом «тепле-холодне», відповідно, розділяється на 2 типи, які за умов насиченості кольірних відтінків, дають чотири кольірні типи, де «літо» та «зима», – холодні, виражені через яскраві і насичені тони (літо) й дещо приглушені сірим (зима), а «весна», «осінь» – відрізняються присутністю зеленого і червоного, причому «весна» – мажорна і сонячна, а «осінь» – мінорна і насичена за тоном.

В розширеній версії до кожного типу додавалися 3 підтипи, що в результаті дало 12 варіантів кольоротипів. За різними версіями розподілу кольоротипів людини за колоритом, їх поділяють на 12, 14, 16, 24 підтипи, а відома нині стилістка С'юзен Кейдж – на 64 (Кольори зовнішності та прикраси: як це працює, 2022).

У свою чергу, користуючись системою кольоротипів чотирьох сезонів впродовж 20 років, ми звернули увагу на те, що визначення кольорової гами притаманної для певних кольоротипів обмежується рамками природніх кольорів волосся, що є доречним під час визначення кольірного типу, і є недостатнім для роботи з урахуванням сучасних модних тенденцій і для роботи з перукарською палітрою, що нині діє у ділянці дизайну. Сучасні

засоби для фарбування волосся мають різні колористичні можливості і фарб-карти(каталоги) кольорів волосся можуть досягати до 150 відтінків, тому змушують дизайнера постійно виходити за межі традиційних визначень кольоротипів, що є підставою для їхнього перегляду та визначення як окремого поля діяльності у дизайні.

Аналіз досліджень. Більшість вітчизняних та закордонних праць, у яких вивчалися питання кольоротипів, ґрунтуються на системі від простого до складного, в тому числі щодо кольоротипів та колориту.

Так, наприклад, американські дослідники Ж. Ватерман (G. Watermann), Ф. Зінгел (F. Zingel.), Герен С, К.Джексон (Jackson С.) пропонують саме такий розподіл на основі «чотирьох сезонів» щодо визначення конкретного колірної типу та підбору відповідної кольорової гами, стилю одягу, в тому числі гардеробу, макіяжу тощо. Увага до волосся з їхнього боку – не значна, автори обходяться загальними зауваженнями в межах природних кольорів з порадами простішого нюансування(Watermann, 1997; Герен, 2009; Jackson,1987).

Інша група зарубіжних дослідників – Л. Шнайдер (L. Schneider), Б. Лід (B. Lied), К Спенсер (С. Spenser), В. Хендерсон (V. Henderson), П. Хеншоу (P. Henshaw) так само пропонують системи визначення кольорової гами людини за її колоритом(Schneider, 1997; Lied, 1993; Spenser, 2001; Henderson, 2002).

Аналогічні орієнтири демонструють німецькі фахівці. Х. Бушер (С. Buscher) разом з консультантом, власником салону в Мюнхені, організатором міжнародних перукарських шоу та семінарів колористом-перукарем Ульрихом Графом, в сезонному розподілі пропонують деякі рекомендації по зміні кольору волосся та виділенню окремих пасом)(Buscher,1992).

Своєрідно-показовими можна назвати роботу Д. Пузер (D. Pooser), яка пропонує варіанти визначення колориту людини за домінуючим кольором, де розподіл кольорів волосся відбувається у рамках теплі, холодні, світло-пастельні, яскраві та темні пастельні не відповідає професійній класифікації кольорової гами для волосся (Pooser,1992).

Всі перелічені дослідники зарубіжних спеціалістів демонструють однаковий підхід до формування уявлень про кольоротипи на основі природних фізіологічних ознак кожної підгрупи запропонованих колірних типів, кольорову гаму, яка важлива для гардеробу, аксесуарів, макіяжу, проте дуже опосередковано має відношення до волосся/ зачіски. У випадках, коли ця проблематика все ж торкається перукарських питань, у переважній

більшості випадків, фахівці виходять з природнього кольору волосся, в той час, як аналіз/розгляд підходів до використання кольорової палітри в зачісках через різні колірні типи, залишається за межами їхнього вивчення.

Близьку позицію демонструють і вітчизняні дослідники. Так, розглядаючи модель «середовище – людина – одяг», яка полягає у впливі компоненти зовнішності людини на створення візуального образу, С. Кулешова детально досліджує створення гармонійного зовнішнього образу людини за допомогою одягу, виявляючи як характеристики соціальної приналежності, будову фігури, психічні та психофізіологічні аспекти.

Так, Т. Кротова, розглядаючи поняття «класичний стиль» одязі, виділяє принципи гармонізації зовнішності на основі параметрів фігури, розмірної типології, кольоротипів зовнішності, психологічних аспектів (Кротова, 2011). Антропоморфологічні особливості формування індивідуального стилю людини детально розглянула також Е. Базилюк, яка окреслила побудову гармонійного поєднання кольорів костюму у відповідності до колірних поєднань її кольоротипу. (Базилюк, 2018). Розробку колористично-фактурного рішення на основі художньо-естетичного підходу до дизайн-проектування виробів з фактурними ефектами в аспекті прогнозування гармонійного образу запропонували О. Михайлюк, Н. Остапенко, Т. Луцкер, які зауважили також на даних щодо віку, вподобань, етнічних особливостей, антропометричних характеристик, кольоротипу зовнішності споживача (Михайлюк, 2019).

Більшу увагу до зачіски виявили дизайнери зачіски С. Лубянська, яка акцентувала на важливості гармонійного поєднання зачіски із зовнішністю людини: вплив волосся на дизайн зачіски, урахування форми обличчя та голови, особливості створення зачісок для людей, які носять окуляри, та об'єднало коло таких питань із оглядом кольоротипів, колориту, колірної гармонії (Лубянська, 2010), О. Савіцька, яка розглянула вплив кольору за світлотою (РГТ) на побудову колірних рішень для різних кольоротипів (Савіцька, 2019), в тому числі, з точки зору креативних знахідок у формотворенні зачіски (Михайлова, Савіцька, 2021) та ролі кольору волосся у створенні іміджу (Михайлова, Савіцька, 2019).

Історичні екскурси щодо роботи з волоссям, в тому числі зі зміни його кольору в добу ренесансу, надає Р.Михайлова, розглядаючи теоретичні аспекти побудування образу та іміджу у творах живопису (Михайлова2020).

Мета статті – виявити специфіку та характерні ознаки сучасної колірної системи в дизайні

зачіски (як суміжної, проте не ідентичної загальної системі кольоротипів).

Виклад основного матеріалу. В багатьох теоріях стверджується, що при визначенні кольоротипу необхідно притримуватись природніх(натуральних) величин. В наш час існує безліч засобів, за допомогою яких можливо змінити колір очей, шкіри і волосся. Саме тому твердження про визначення колірної типу людини в межах природніх показників втрачає свою актуальність. Початком роботи для дизайнера зачіски є отримання реальних результатів вимірювання кольоротипу людини, тобто з'ясування, до якого кольоротипу прагне клієнт; чи є оптимальними для даної людини створений штучний кольоротип(в разі наявності такого), визначення природного кольоротипу для оптимізації вимірювальних показників та колірної палітри, а також корегування зовнішності та колірної палітри, якщо попередні зміни показників відбулися в рамках натурального кольоротипу; створення нового кольоротипу, в залежності від побажань клієнта та об'єктивних можливостей.

Врахування всіх цих даних піддається правилу, що в більшості випадків, для оцінки та уточнення проекту необхідно враховувати наявні кольори, а не приховані. Винятком є короткострокова тимчасова зміна одного або декількох показників, що вимагає врахування не стільки змінних величин, скільки природніх показників кольоротипу.

При визначенні кольору шкіри в першу чергу визначають її світлоту. Умовно виділяють три типи шкіри по світлоті: темна; середня; світла, і, тепла, холодна, тепло-холодна, включно із колірним напрямком і підтоном. Правильно підібраний колір волосся вигідно підкреслить колір шкіри, приховає недоліки, неправильно – виділить недоліки, зробить шкіру блідою або хворобливою і загальний вигляд дисгармонійним. При червонуватій шкірі неприпустимі відтінки червоного, які підкреслюють судинну сітку куперозу, висипи акне). Водночас використання протилежних кольорів – синіх, синьо-зелених, зелених, зорозво зменшить вигляд почервоної чи/або запаленої шкіри.

Колір очей окремо може містити від трьох відтінків – домінуючий та додатковий(додаткові) – уздовжрайджукі та/або розсіяний. Тому доводиться визначити основний (домінуючий) відтінок. Визначаючи колір очей необхідно орієнтуватися на панівний колір та світлоту (світлі, середні, темні). При діагностиці очей виділяють три групи: тепла гама; тепло-холодна гама; холодна гама.

Для уникнення дисгармонії важливо пам'ятати, що чим темніше волосся, тим яскравіше сприй-

маються очі і, навпаки чим світліше волосся тим темніші очі. При нехтуванні цих принципів, можна отримати у першому випадку вигляд «світлих плям» у разі використання темного кольору волосся, у другому, у разі використання блонду – вигляд «чорних крапок». Також враховуючи колір очей можна створити за допомогою додаткового кольору волосся нюанс для їх підкреслення та збільшення виразності.

При наявності кольорових лінз і довгостроковій перспективі їх використання, при визначенні колірної типу необхідне враховування змінної величини. В разі відмови від використання лінз, попередні результати потребують перегляду. Разове короткострокове використання кольорових лінз не враховується при визначенні кольоротипу, визначення робиться за природнім кольором або наявним косметичним.

Визначення кольору волосся як вимірювальної одиниці кольоротипу, залежить від існуючого природнього або штучного та бажаного результату. Отже при визначенні природнього колірної типу орієнтуємося на природній колір полотна волосся або колір відрослого коріння(у разі наявності косметичного кольору). При наявності косметичного пігменту і не бажанні визначення природнього колірної типу притаманного певній людині, колірний тип визначається за наявними показниками, а не за прихованими. А в разі повернення до природнього кольору попередні результати переглядаються.

Розглядаючи волосся за світлотою – рівнем глибини тону, далі РГТ, його можна розділити на три групи: темне – 1 – 4 РГТ; середнє – 6 – 7 РГТ; світле – 8 – 10 РГТ і вище.

Волосся має колірний напрямок (основний відтінок) і підтон (другорядний відтінок) волосся. Варіативність основного тону волосся – від червоно-оранжевого до золотистого відтінку або в діапазоні сірого і сіро-коричневого. Додатковий тон волосся може містити оранжево-червоні, золотисті, попелясті, сині та зелені відтінки, які будуть відтіняти колір і визначати його тепло-холодність. За основним тоном і його додатковим відтінком кольори волосся можна умовно розділити на три види: теплі(руді, оранжево-золотисті, золотисті, та інші теплі відтінки), холодні(сірі, попелясті і зеленуваті відтінки), тепло-холодні(змішані відтінки, нейтральні або збалансовані).

Для визначення колірної типу людини необхідно оцінити і співставити всі характеристики вимірювальних величин за основними ознаками (глибина тону, насиченість і яскравість).

Зміна кольору волосся за допомогою часткового нюансування, фарбування окремих пасом

волосся, їх часткове висвітлення, може зміни загальне враження, з мінімальним негативним впливом на структуру волосся.

Отже, для правильного підбору кольору волосся, отриманням зачіски гармонійної по відношенню до загального сприйняття образу в цілому необхідно дотримуватися ряду правил, одним з яких є визначення кольоротипу, що вимагає орієнтування на певну кольорову шкалу, оскільки невірний підібраний пігмент, не бути поєднуватись з кольором очей та шкіри, що призведе до ефекту неохайності або дисгармонії. Також необхідно врахування рівню контрасту волосся до шкіри при зміні його кольору більше ніж на 2 РГТ, як у підвищення так і зниження рівнів. Для деяких таке підвищення або пониження РГТ може викликати повне злиття кольору волосся зі шкірою, або навпаки зачіска забере на себе всю увагу, буде сприйматися дисгармонійно, при цьому введення в зачіску таких змін у вигляді окремих пасом у обличчя (наприклад, техніка «контурінг», «блочна», «колон-блокінг») допомагає досягти ефекту «контрасту» або «розсвітлення», головне щоб обраний відтінок гармоніював з кольором очей та кольором шкіри.

Характеристики кольоротипів у дизайні зачіски ґрунтуються на засадах, викладених у загальній теорії колірних типів. Водночас, перукарське мистецтво має враховувати те, що його палітра дуже різноманітна і складна.

Колірні палітри перукарських фарб-карт(каталогів) стійких і напівстійких фарбників поділяються на групи, кожна з яких, у свою чергу, містить зразки відтінків одного кольору, які відрізняються за *рівнем глибини тону* як натуральні, інтенсивні натуральні, попелясті, коричневі, матові, золотисті, мідно-золотисті, мідні, мідно-червоні, червоні, червоно-фіолетові, фіолетові, сині, пастельні та інші. Поява нових технік і технологій креативного фарбування та широкої кольорової гами пігментів прямої дії (ППД) виникло питання урахування використання яскравих(чистих кольорів).

Для *зимового кольоротипу* використовуються всі відтінки фарбувальної палітри з РГТ від 1 до 5 холодних відтінків, для отримання більш світлих – кольори з РГТ 6-10 також холодних відтінків, переважно із зимової палітри, а для нюансування – з літньої. Це кольори «баклажан», «рубін», «гранат», «божолє» – холодні «винні», а також руді відтінки; платинові, сріблясті, попелясті, сріблясто-білий, білий з блакитним відливом, попелясто-коричневий колір. Практика показала, що також естетично виправдано виглядають темно-

коричневі, бордові, фіолетові, червоне дерево, чорний і синьо-чорний кольори Білі кольори передбачають можливість працювати у діапазоні: чисто-білий, колір вапняна, «льодяний»; сірий, графітовий, сріблястий-сірий, від світлого до темного; чорний – чорний, синьо-чорний, фіолетово-чорний.

Окрему групу складають *натуральні відтінки*: коричневі і бежеві – холодні коричневі, сірі та більш темні: від сіро-бежевого до глибокого чорно-коричневого. Поєднання в зачісці холодних коричневих і бежевих відтінків з різним РГТ з додаванням нюансування, наприклад, «льодяним білим» забезпечує взаємне підсилення та підкреслення. Нюансування в червоних відтінках, наприклад, холодного з виразним синюватим, дає різкий контраст. Як показує практика, зимовий кольоротип також дозволяє використання яскравих рудих фарб.

Сині та блакитні нюанси, які створюють «приглушену» гаму, легко «уживаються» з домішками червоно-фіолетового та зеленого. У свою чергу, зелені нюанси дозволяють у випадку застосування холодних відтінків проявитися блакитному, а пастельний холодний – підкреслює гру переходів у чорно-зелений. Зелені відтінки з різним РГТ підсилюють один одного, легко комбінуючись із іншими відтінками «зимової» палітри. Жовті нюанси можна розподілити на яскраві, світлі, холодні, чисті; фіолетові – на холодні фіолетові з виразним блакитним відливом, де можливий градієнт кольору, наприклад, від «льодяного» пастельно-бузкового до темного синьо-фіолетового.

Для «Зими» існують також кольори, які категорично не підходять цьому типу. Йдеться про усі пастельні відтінки, матовий сірий, теплий жовтий, рудий і відтінки теплого коричневого кольору, а також жовто-червоний, жовто-зелений тощо.

Весняний кольоротип використовує барвники РГТ 6-10 з теплим відтінком, а для затемнення фарби – з РГТ 1-5, де перевагу краще надавати весняній палітри, а при колорюванні та нюансуванні – можливе використання кольорів з осінньої. Ідеальним колористичним рішенням для даного кольоротипу є фарбуванням в теплі, золотисті, золотисто-руді, мідні, руді відтінки, «горіхові», а також кольори хни та червонувато-коричневих відтінків. Естетично виглядають кольори «медовий блондин» і «ляний». Висвітлення і яскравість необхідно регулювати залежно від колористичних природних даних клієнта. Позитивний результат досягається за допомогою використання гами білих – матових, жовтуватих, розбілених бежевих відтінків, сірих світлих градацій, тощо. Гармонійну палітру утворюють коричневі і бежеві:

тонкі коричневі та бежеві з ніжно жовтуватим або жовтувато-червоним відтінком – золотисто-коричневий, каштановий, світло коричневий, карамельний, золотисто-бежевий, жовтувато-бежевий, кремowo-бежевий. Поєднання в зачісці нижніх коричневих і бежевих відтінків з різним РГТ, а також нюансування іншими кольорами, притаманними весняному типу, викликає взаємне підсилення та підкреслення. Добре вписуються у «весняну» палітру червоні нюанси – світлі, легкі, з легким підтоном жовтого, а також такі барви, як помаранчево-червона, жовто-червона, пастельна рожева, коралово-червона, коралово-рожева. Серед синіх перевагу варто надавати синьо-блакитним нюансам холодного, світлого тону з домішкою білого; серед зелених – відтінкам із значним проявом жовтого та домішками білого; серед жовтих – теплим, прозорим, золотавим без натяку на червоний відтінок; серед фіолетових – також прозорим, ніжним, а подекуди і яскравим, помітним червонуватим тоном (світло-фіолетовий, червоно-фіолетовий).

Чорний в палітрі «Весни» виключається.

Літній кольоротип потребує використання холодних відтінків з РГТ 6-10, а для затемнення – РГТ 1-5 також холодних відтінків, за пріоритетом – із літньої палітри, для колорування, нюансування, доповнення – можливе використання кольорів із зимової. «Зиму» варто підтягувати до «Літа», а «Літо» до «Зими», що узгоджується у фарбуванні у світло, середньо і темно-коричневий, «каштановий» палітрі, а також «горіхові», попелясті і сріблясті відтінки, світлий матовий, «рожеве дерево», блакитно-сірий тощо. Естетично врівноваженими виглядають висвітлені пасма на руському і світлому волоссі. Із палітри білих підходять приглушений білий, сіро-білий, «зістарений» жовтувато-білий; із сірих – всі відтінки окрім наближеного до чорного, хоча допустимо введення кольору антрациту або бежево-сірого; з червоних – холодні, синюваті, стримані; з коричневих і бежевих – з холодним, синювато-рожевим відтінком. Поєднання в колориті зачіски холодних коричневих і бежевих відтінків з різним РГТ викликає взаємне підсилення. Палітра синіх, фіолетових, зелених, жовтих передбачає наступну градацію: сині та блакитні нюанси мають вводитися у вигляді приглушених, розмитих тонів, наприклад, блакитних димчастих, сіро-блакитний, сизий, темно синій, димчasto-блакитний, індиго; фіолетові – легкі, розмиті з виразним блакитним відтінком; зелені – холодні з чітким проявом блакитного та сірого; жовті – так само стримані, холодні, розмиті, прозорі.

Не підходять для даного кольоротипу яскраві кричущі кольори, найтемніші і найсвітліші: темно-синій, темно-коричневий, а також сірувато-білий та блідо-рожевий відтінки; не припустимі як чорний, так і чисто білий, а також оранжевий, яскраво-червоний.

Осінній кольоротип передбачає використання фарб РГТ від 1 до 6 теплих відтінків, а для фарбування в світлі відтінки – фарби РГТ 6-10 теплих відтінків, притаманних «Осені», для колорування та нюансування можливе використання відтінків з весняної палітри. Основу фарбування можуть скласти середньо і темно-руді, коричнево-червоні, золотисті, мідні. Із білої гами доречні кремowo-білий; ванільно-білий; із сірої – бежево-сірий.

Не доречний у осінній гамі також чорний. Його краще замінити темно-коричневими кольорами.

Цей кольоротип також передбачає можливість роботи із натуральною гамою, це коричневі та бежеві з золотисто-рудуватим, рудувато-червоним відтінком як для основного фарбування, так і для нюансування, а також глибокі та темні пісочний, карамель, жовтувато-бежевий, кориця, кавовий, горіховий, шоколадний, охровий, світло коричневий, середньо-коричневий, золотисто-коричневі і жовтувато-коричневі відтінки. Поєднання в зачісці коричневих і бежевих кольорів золотисто-рудуватих відтінків з різним РГТ викликає взаємне підсилення. Осінню палітру урізноманітнюють червоні нюанси – червоні з яскраво вираженим жовтим підтоном, а також важкі землісто-руді; сині та блакитні, зелені глибокі та теплі з жовтим або оливковим відтінком, що ефектно поєднуються із червоно-жовтим; жовті – глибокі, теплі з рудувато-золотистим відтінком, золотисто-бежеві, темно-золотаві, гірчично-жовті; фіолетові – глибокі та теплі з червоним відтінком.

Природний колір волосся в залежності від колірного типу людини, на нашу думку, доцільно розглядати наступним чином:

Зимовий тип: Осінній тип:

Рівень глибини тону(РГТ) Рівень глибини тону(РГТ)

Від 1 до 5 з холодним відтінком Від 1 до 5 з теплим відтінком

(попелястий, сіруватий, зеленуватий) (золотистий, рудуватий)

Літній тип: Весняний тип:

Рівень глибини тону(РГТ) Рівень глибини тону(РГТ)

Від 6 до 10 з холодним відтінком Від 6 до 10 з теплим відтінком

(попелястий, сіруватий, зеленуватий) (золотистий, рудуватий)

Застосування знань про кольоротипи, або колірна характеристика зовнішності, що залежить від відтінків волосся, шкіри, очей, які всі разом створюють загальний фон гармонії з іншими оточуючими кольорами, або, навпаки, дисонансу ними, суттєво впливають на формування гардеробу та вибір аксесуарів. Ще більш прискіпливою є оцінка зовнішності за кольоротипами при створенні дизайну зачіски, адже вона є твором, що використовує природні дані клієнта. Отже розуміння особливостей кольоротипу дозволяє уникнути помилок при підборі колірної палітри зачіски та позбутися негативних наслідків неправильного поєднання кольорів в образі – від тьмяного і нездорового вигляду шкіри до перебільшення віку.

Робота з клієнтом/моделлю вимагає від дизайнера зачіски глибоких знань і розумінь багатьох процесів, законів та закономірностей. Необхідно володіти не тільки теоретичними і практичними навичками колориста, а й вміння практично використовувати ряд знань і вмінь з фізіології, психології, стилістики, соціології. Майстерність дизайнера полягає у правильному безпомилковому підборі кольорового рішення найбільш вигіднішого для певної моделі, а також у використанні технік і технологій фарбування, підборі косметичних засобів для втілення колористичної ідеї із забезпеченням збереження структури волосся, розробці рекомендацій для подальшого догляду за ним, щодо відновлення та збереження кольору.

Для вирішення складних колористичних задач дизайнер зачіски повинен володіти елементарними знаннями психології, вмінням комунікативного діалогу з клієнтом, враховуючи його настрій та бажання. При підборі зачіски та колірної палітри для певної моделі, дизайнер повинен враховувати ряд особливостей, без яких неможливо створити цільний комфортний образ/імідж. При цьому доводиться враховувати не тільки волосся, але і загальний колірний тип, колорит, вік, соціальний статус, стиль, темперамент, антропометричні особливості.

Використання кольорів асоціюється з рисами характеру (хоча підтвержень даної теорії не існує), наприклад, чорноволосі вважаються пристрасними, брюнетки – стриманими і відповідальними, блондинки – ніжними і романтичними, рудоволосі – хитрими та підступними. Використовуючи такі характеристики з власних бажань клієнта найчастіше отримується негативний результат. Фарбування волосся в кольори РГТ 1-3 старшої вікової групи часто дає небажаний результат, за рахунок

виникнення грубого та сильного контрасту зі шкірою обличчя. Також хибним є твердження, що всім з віком пасує блонд, тому що часто утворюється «ефект злиття» волосся з кольором шкіри. Такі експерименти найчастіше закінчуються перефарбуванням, що негативно відображується на волоссі, оскільки більшість процедур по зміні кольору, мають руйнівний вплив на структуру, іноді фарбоване волосся для повернення його в попередній колір потребує декілька фарбувальних етапів, наприклад, спочатку видалення штучного пігменту, а потім відновлення кольору за допомогою косметичних фарбників. Експерименти по зміні кольору без правильних підходів(принципів) часто залишаються в діапазоні шкідливих і руйнівних для волосся і образу в цілому.

При підборі колірної палітри для певного колірної типу зажди виділяють базові(основні), додаткові та акцентні кольори.

За допомогою кольорів, які використовуються як акцент, можна підкреслити або скоригувати колір очей, шкіри, волосся. В залежності від колірної палітри, волосся може виступати як основний, додатковий або акцентуючий колір в загальній побудові колірної композиції. Колір волосся як акцент здатен інтенсифікувати, виділяти і фокусувати увагу на об'єкті.

При роботі з акцентами можна використовувати декілька видів поєднань кольорів: спорідненні, протилежні і додаткові кольори. У ролі акцентів можуть використовуватись як яскраві, так і приглушені кольори, головне це створення контрасту з загальним об'єктом.

Акцентного кольору повинно бути не багато, він повинен бути присутнім в зачісці як нюанс, наприклад, це може бути невелике пасмо на чубчику або фарбування у техніці «контурінг».

Найкращий колір волосся для людини це її природний, але на сьогоднішній день завдяки новим тенденціям моди, косметичним засобам дизайнер зачіски може запропонувати внесення часткових або кардинальних змін кольору волосся. Часто завдяки впливу різних фізичних, механічних, хімічних факторів на волосся, порушується його структура, деякі фізичні властивості(пористість, міцність, щільність), під дією УФП порушується вологість, «вигорає» пігмент меланін, волосся змінює колір по довжині полотна: різниця в у РГТ від коренів до кінчиків може бути в 1-3 тони, а також проявляються теплі оранжево-золотисті відтінки. Волосся вимагає додаткового догляду для запобігання появи таких змін, наприклад, додаткове зволоження, використання засобів з SPF. Для відновлення похідного кольору, надання блиску можна

використати фарбувальні засоби тимчасової або напівпостійної дії.

Висновки. Практика фарбування волосся, що здійснюється сучасними перукарськими матеріалами, показала, що для гармонійного поєднання кольору очей, шкіри та волосся, цей процес має розпочинатися з визначення напрямку роботи, який може передбачати: визначення природнього кольоротипу з метою оптимізації вимірювальних показників та колірної палітри або створення нового штучного кольоротипу при зміні деяких вимірювальних величин. Такий крок забезпечує правильну стратегію дизайн-проєкту та його кінцевий результат – дизайн-продукт.

Розподіл кольоротипів за ознаками «Зима», «Літо», «Осінь», «Зима» ґрунтується на чіткому дотриманні відповідної кожному типу окремої палітри. Для зимового кольорового типу підійдуть всі відтінки фарбувальної палітри з РГТ від 1 до 5 з холодним відтінками, а для отримання більш світлих бажано використовувати кольори з РГТ 6-10 також холодних відтінків. Літній кольо-

ровий тип потребує використання для фарбування холодних відтінків з РГТ 6-10, та для затемнення РГТ 1-5 також холодних відтінків. «Зиму» варто підтягувати до «Літа», а «Літо» до «Зими». Такий же підхід до роботи з осіннім та весняним кольоровими типами. «Осінь» передбачає використання фарб РГТ від 1 до 6 теплих відтінків, та для фарбування в світлі відтінки, варто використовувати фарби РГТ 6-10 теплих (типових для «Весни») відтінків. Для весняного кольоротипу використовуються барвники РГТ 6-10 з теплим відтінком, а для затемнення фарби з РГТ 1-5 з характерним для «Осені» теплим відтінком. Для гармонії кольорів у фарбуванні волосся варто дотримуватись «правила парності», коли «Зима» має перетікати в «Літо», «Літо» – в «Зиму», «Осінь» у «Весну», і, відповідно, «Весна» – в «Осінь».

Володіння теорією кольоротипів є важливим інструментом у створенні образу або зміні іміджу. Визначення кольоротипу є обов'язковим вмінням у професійній практиці сучасного дизайнера-зачіски, стиліста та іміджмейкера.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилук Е.В. Біосоціальні ознаки людини як основа для формування її індивідуального стилю в дизайні костюма. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну». Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет технологій та дизайну, 20 квітня 2018 р. Київ: КНУТД, 2018. С. 296-299.
2. Герен С., Герен Ф. Твій інструктор по стилю / пер. с фр. Ю. И. Герасимчик. Минск: «Полури», 2009. 143 с.
3. Іттен Й. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва / пер. З нім. Сергій Святенко. Київ: Видавництво ArtHuss, 2022. 96 с.
4. Кольори зовнішності та прикраси: як це працює. «УКРЗОЛОТО»: веб-сайт. URL: <https://ukrzoloto.ua/uk/blog/kolorotip-zovnishnosti-ta-prikrasi-yak-tse-pratsyue/>
5. Кротова Т. Ф. Класичний костюм: конкретизація змісту. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: збірник наукових праць. Харків: ХДАДМ, 2011. №6. С. 87–91.
6. Кулешова С. Г. Розробка принципів проєктування гармонійного зовнішнього образу споживача на основі візуалізації віртуальної системи "людина – одяг". Міжвуз. зб. «Наукові нотатки». Луцький національний технічний університет. Луцьк: ЛНТУ, 2011. Вип. 34. С. 148-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nn_2011_34_34
7. Лубяньська С. П. Дизайн зачіски: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 216 с.
8. Михайлова Р.Д. Симонетта Веспуччі у дзеркалі ренесансного живопису: образ чи імідж? Культура і мистецтво у сучасному світі. Київ: КНУКІМ, 2020. № 21. С.220-230. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1915.21.2020.208259>
9. Михайлова Р., Савіцька О. Відал Сассун: новації та творча спадщина. Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. В 2-х т. 22 квітня 2021 року. Київ: КНУТД, 2021. Т. 2. С. 351-355.
10. Михайлова Р., Савіцька О. Колір як композиційно-образний засіб у сучасному іміджетворенні (на прикладі перукарського мистецтва). Матеріали науково-практичного семінару «Новітні технології викладання у сфері індустрії краси». Луганський Національний університет ім.Т. Шевченка. 9 грудня 2019 року. Полтава, 2019. С. 32-36.
11. Михайлюк О. Ю., Остапенко Н. В., Луцкер Т. В. Підхід до дизайн-проєктування фактурних рішень жіночого одягу. Науковий фаховий журнал «Art and Design». Київський національний університет технологій та дизайну. Київ: КНУТ, 2019. №2 (06). С. 123–133.
12. Савіцька О.В. Кольорове коло Йоханнеса Іттена та його застосування у сучасному дизайні зачіски. Всеукраїнська науково-практична конференція «100 років сучасності: ідеї Баугауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті». Київський національний університет культури та мистецтв. 18-19 квітня 2019 р. Київ: КНУКІМ, 2019. С. 114-119.
13. Buscher C. Farby pre krásu / Žofia Murgašová trans. Ikar(SK), 1992. 128 p.
14. Henderson V., Henshaw P. Color Me Confident: Change Your Look – Change Your Life! London: Hamlyn/Octopus Books, 2006. 192 p.
15. Jackson C. Color Me Beautiful. New York: The Random House Publishing Group, 1987. 176 p.
16. Lied B. Das groe Schnheitsbuch. Die ganz persnliche Farb-, Stil- und Typberatung fr Sie und Ihn. München: Mary Hahn Verlag, 1993. 170 p.

17. Pooser D. *Secrets of Style: Your Personal Profile: Style, Bodyline, Wardrobe, Color, Hair, Make-Up*. Crisp Pub Inc, 1992. 120 p.
18. Schneider L. *Die Grosse Farb- und Typberatung. Mode, Muster, Farben, Frisuren, Make-up, Schmuck, Accessoires und Düfte für jeden Typ*. München: Südwest Verlag, 1997. 176 p.
19. Spenser's C. *Style Directions for Women* Paperback. London: Piatkus Books, 2001. 160 p.
20. Watermann G., Zingel F. *Die neue Farbberatung. Freundin. Der große Ratgeber. Mode. Make-up. Haare. Muster. Materialien*. Falken-Vlg., Niedernh, 1997. 125 p.

REFERENCES

1. Bazyliuk E.V. Biosotsialni oznaky liudyny yak osnova dlia formuvannia yii indyvidualnoho styliu v dyzaini kostiuma. [Biosocial characteristics of a person as a basis for his individual style formation in costume design]. Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Aktualni problemy suchasnoho dyzainu». Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Kyivskiy natsionalnyi universytet tekhnolohii ta dyzainu. 20 kvitnia 2018 r. [International scientific and practical conference "Actual problems of modern design", Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv National University of Technology and Design, 02.04.2018] Kyiv: KNUVD, 2018. pp. 296-299. [in Ukrainian].
2. Geren S., Geren F. *Tvoy instruktor po stilyu [Your Style Instructor]*. / Yu. Y. Herasymchyk, Trans. Minsk: «Popury», 2009. 143 p. [in Russian].
3. Itten Y. *Mystetstvo koloru: Subiektyvnyi dosvid i obiektyvne piznannia yak shliakh do mystetstva* [The art of color: Subjective experience and objective cognition as a path to the art]. / Serhii Sviatenko, Trans. Kyiv: ArtHuss, 2022. 96 p. [in Ukrainian].
4. *Kolory zovnishnosti ta prykrasy: yak tse pratsiuie* [Colors of appearance and jewelry: how does it work out]. «UKRZOLOTO» official website. URL: <https://ukrzoloto.ua/uk/blog/kolorotip-zovnishnosti-ta-prikrasi-yak-tse-pratsyue/> [in Ukrainian].
5. Krotova T. F. *Klasychnyi kostium: konkretyzatsiia zmistu* [Classic suit: specifying the content]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv: zbirnyk naukovykh prats.* [Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts: compendium of scientific works.] Kharkiv: KhSADA, 2011. №6. pp. 87–91. [in Ukrainian].
6. Kuleshova S. H. *Rozrobka pryntsyvov proektuvannia harmoniinoho obrazu spozhyvacha na osnovi vizualizatsii virtualnoi systemy "liudyna – odiah"* [Development of the principles of a consumer's harmonious external image design based on the visualization of the virtual system "person – clothes".] *Mizhvuz. zb. «Naukovi notatky».* Lutskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet. ["Scientific notes", interuniversity compendium of works, Lutsk National Technical University.] Lutsk: LNTU, 2011. № 34. pp. 148-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nn_2011_34_34 [in Ukrainian].
7. Lubianska S. P. *Dyzain zachisky : Navchalnyi posibnyk.* [Hairstyle design: study aid]. Kyiv: Kondor, 2010. 216 p. [in Ukrainian].
8. Mykhailova, R. *Simonetta Vespucci u dzerkali renesansnoho zhyvopysu: obraz chy imidzh?* [Simonetta Vespucci in the Mirror of Renaissance Art: Image or Art Image?]. *Kultura i mystetstvo u suchasnomu sviti.* [Culture and Arts in the Modern World.] Kyiv: KNUCA, 2020. Issue 21. pp. 220-230. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1915.21.2020.208259> [in Ukrainian].
9. Mykhailova R., Savitska O. *Vidal Sassun: novatsii ta tvorcha spadshchyna.* [Vidal Sassoon: Innovations and creative heritage.] *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii.* [Actual problems of modern design: compendium of works of the III International Scientific and Practical Conference.] In 2 Volumes. 22.04.2021. Kyiv: KNUVD, 2021. Vol. 2. pp. 351-355. [in Ukrainian].
10. Mykhailova, R., Savitska, O. *Kolir yak kompozytsiino-obraznyi zasib u suchasnomu imidzhetrovneni (na prykladi perukarskoho mystetstva).* [Color as a compositional and figurative tool in modern image creation (on the example of hairdressing art).] *Novitni tekhnolohii vykladannia u sferi industrii krasy* [The latest teaching technologies in the field of beauty industry]: paper presented at the scientific and practical seminar. 09.12.2019. Poltava: Luhansk Taras Shevchenko National University. pp. 32–36. [in Ukrainian].
11. Mykhailiuk O. Yu., Ostapenko N. V., Lutsker T. V. *Pidkhid do dyzain-proektuvannia fakturnykh rishen zhinochoho odiahu.* [An approach to the design of textured solutions for women's clothing.] «Art and Design» professional scientific journal, Kyiv National University of Technology and Design. Kyiv: KNUVD, 2019. №2 (06). pp. 123–133. [in Ukrainian].
12. Savitska O.V. *Kolorove kolo Yokhannesa Ittena ta yoho zastosuvannia u suchasnomu dyzaini zachisky.* [Johannes Itten's color wheel and its application in modern hairstyle design.] *Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia «100 rokiv suchasnosti: idei Bauhausu ta ukrainskoho avanhardu u suchasnomu dyzaini ta dyzain-osviti».* Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury ta mystetstv. [The all-Ukrainian scientific and practical conference "100 years of modernity: Bauhaus and Ukrainian avant-garde ideas in modern design and design education". Kyiv National University of Culture and Arts.] 18-19 of April, 2019. Kyiv: KNUCA, 2019. pp. 114-119. [in Ukrainian].
13. Buscher C. *Farby pre krásu.* / Žofia Murgašová trans. Ikar (SK), 1992. 128 p.
14. Henderson V., Henshaw P. *Color Me Confident: Change Your Look – Change Your Life!* London: Hamlyn/Octopus Books, 2006. 192 p.
15. Jackson C. *Color Me Beautiful.* New York: The Random House Publishing Group, 1987. 176 p.
16. Lied B. *Das groe Schnheitsbuch. Die ganz persnlliche Farb-, Stil- und Typberatung fr Sie und Ihn.* München: Mary Hahn Verlag, 1993. 170 p.
17. Pooser D. *Secrets of Style: Your Personal Profile: Style, Bodyline, Wardrobe, Color, Hair, Make-Up*. Crisp Pub. Inc., 1992. 120 p.
18. Schneider L. *Die Grosse Farb- und Typberatung. Mode, Muster, Farben, Frisuren, Make-up, Schmuck, Accessoires und Düfte für jeden Typ*. München: Südwest Verlag, 1997. 176 p.
19. Spenser's C. *Style Directions for Women* Paperback. London: Piatkus Books, 2001. 160 p.
20. Watermann G., Zingel F. *Die neue Farbberatung. Freundin. Der große Ratgeber. Mode. Make-up. Haare. Muster. Materialien*. Falken-Vlg., Niedernh, 1997. 125 p.